

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА  
РЕПУБЛИКА СРПСКА  
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ  
БАЊА ЛУКА  
Број: 71 0 П 195582 18 Рев  
Бања Лука, 27.11.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Дарка Осмића, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Т. а.д. Б. Л. кога заступа В. Ч., извршни директор за корпоративне послове, против тужених С. Б. Б. Л. и М.М. из Б. Л., настањен на истој адреси, које заступа Ч. Ђ., адвокат из Б. Л., уз учешће умјешача на страни тужитеља Ж. Ј. из Б. Л., кога заступају пуномоћници Д. С. и А. Ч., адвокати из Б. Л., ради накнаде штете, вриједност спора 232.050,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 195582 16 Гж од 23.8.2017. године на сједници одржаној 27.11.2018. године, донио је

## ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

## Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 195582 14 П од 15.2.2016. године одбијен је тужбени захтјевом којим тужитељ тражи да се обавезу тужени С. Б. Б.Л. (даље: првотужена) и М. М. из Б. Л. (даље: друготужени) да му солидарно исплате, на име настале штете, износ од 232.050,00 КМ са законском затезном каматом: на износ од 177.26800 КМ, од 10.4.2000. године до исплате, на износ од 16.500,00 КМ од 15.6.2000. године до исплате, на износ од 28.232,50 КМ од 27.6.2000. године до исплате, на износ од 10.000,00 КМ од 12.7.2000. године до исплате и на износ од 49,50 КМ од 21.7.2000. године до исплате, те је одбијен и захтјев за накнаду трошкова поступка и тужитељ је обавезан да туженима накнади трошкове поступка у износу од 13.940,55 КМ, а одбијен је захтјев за накнаду трошкова поступка, преко овог износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 195582 16 Гж од 23.8.2017. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијен је захтјев тужених за накнаду трошкова састава одговора на жалбу у износу од 2.702,70 КМ.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се да се побијана пресуда преиначи уз накнаду трошкова поступка.

Тужени у одговору на ревизију тужитеља оспоравају наводе ревизије и предлажу да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ у тужби захтјевом тражи накнаду штете по основу неиспуњења уговора у износу од 232.050,00 КМ са законском затезном каматом на износе и за периоде назначене у изреци првостепене пресуде.

Расправљајући о постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио, да су правни предник тужитеља - ТТ И. Б.Л. и тужена С. Б. дана 11.4.2000. године закључили уговор о међусобним правима и обавезама број: ..., којим се првотужена обавезала изградити и предати у посјед четворособан стан у Б.Л., у Ул ...за уговорену цијену од 232.050,00 КМ и да ће се стан ставити на располагање тужитељу, до половине 2001. године; да је због одступања од пројектне документације дошло до немогућности поштовања наведеног рока; да је тужитељ исплатио првотуженој купопродајну цијену стана и да му договорени стан од 119 м<sup>2</sup>, није предат у посјед; да је рјешењем тужитеља број ... од 12.02.2001. године Ж. Ј. додијелен на кориштење четворособан стан површине 119 м<sup>2</sup> који је предмет поменутог уговора од 11.04.2000. године, за који је са првотуженом дана 14.6.2001. године закључио уговор о кориштењу стана, а затим и уговор о откупу означеног стана, број ...од 5.8.2002. године (дакле након закључења анекса основног уговора) и да је рјешењем Републичке управе дозвољен упис права својине у Књигу уложених уговора о откупу стамбених зграда и станова са по ½ дијела у корист Ж. Ј. и његове супруге Н. Ј.; да су тужитељ, тадашњи директор тужитеља Ж. Ј. (умјешач на страни тужитеља) и првотужена 23.6.2001. године закључили анекс уговора о међусобним правима и обавезама (од 11.4.2000. године) којим су, између осталог, уговорили да с обзиром да због одступања од пројектне документације током грађења Ламеле 2, првотужена није у могућности обезбиједити уговорену квадратуту и структуру (плаћене површине) стана и ставити га на располагање Ж. Ј., већ да је једино могуће уступити му стан површине 83 м<sup>2</sup> а да преузима обавезу да им обезбиједи стан од 119 м<sup>2</sup> у Ламели 3, чија се изградња планира, који ће им предати у посјед након што јој буде враћен поменути стан од 83 м<sup>2</sup>; да ни у Ламели 3 није изграђен стан те структуре и површине и да тужитељу није предат у посјед договорени стан од 119 м<sup>2</sup>; да је правоснажном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 п 117914 11 П од 11.5.2012. године одбијен тужбени захтјев (због недостатка активне легитимације) тужитеља Ж. Ј. за поврат износа од 70.200,00 КМ уплаћеног на име купопродајне цијене уговореног стана површине 119 м<sup>2</sup>; и да је тужитељ тужбу у овој правној ствари поднио дана 28.5.2013. године.

Налазећи, да је сагласно уговору о међусобним правима и обавезама закљученом 11.4.2000. године између предника тужитеља (као купца) и првотужене (као продавца), купац уплатио купопродајну цијену уговореног стана површине 119 м<sup>2</sup> а да му је предат у посјед други стан, површине 83 м<sup>2</sup> који је тужитељ додијелио на кориштење свом раднику Ж. Ј., првостепени суд је закључио да су тужитељ и првотужена (а не и друготужени) легитимисане стране у предметном материјално правном односу, па је приговор друготуженог о недостатку пасивне легитимације (на његовој страни) у овоме спору усвојио и тужбени захтјев у односу овог туженог одбио. Полазећи од утврђења да је закључењем основног уговора од 11.4.2000. године и анекса уговора дана 23.6.2001. године, тога дана тужитељ сазнао за насталу штету и починиоца, па како је тужбу поднио 28.5.2013. године закључио је, да су протекли субјективни рок од 3. године (став 1.) и

објективни рок од 5. година (став 2.) прописани одредбом члана 376. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), као и општи застарни рок од 10. година из члана 371. ЗОО, за накнаду предметне штете. Зато је приговор застарјелости, на који су се позвали тужени усвојио и тужбени захтјев тужитеља одбио.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио. Према становишту тога суда, рок за испуњење уговорне обавезе првотужене уговором није одређен, а тужитељ није захтијевао испуњење обавезе, нити је тужени захтијевао од тужитеља да прими испуњење (члан 314. ЗОО), а ни једна уговорна страна није опоменула другу страну на потребу одређивања рока за испуњење обавезе а након тога и захтијевала од суда да у смислу члана 317. ЗОО одреди рок испуњења и да су код оваквог стања ствари, парничне странке дужи временски период биле пасивне у остваривању својих права из уговорног односа, па како је тужитељ за немогућност извршења уговорне обавезе сазнао приликом потписивања анекса уговора 23.6.2001. године, да се вријеме доспјелости уговорне обавезе првотужене има узети тај дан, а да је уговор о међусобним правима и обавезама од 11.4.2000. године, одавно раскинут. Будући да првотужена, којој је исплаћена купопродајна цијена, није испунила своју обавезу из уговора закључио је да се тиме неосновано обогатила (члан 210. ЗОО), па с обзиром да потраживање по овом основу застаријева за 10 година (члан 371. ЗОО), рачунајући овај рок од 23.6.2001. године (као рока доспјелости уговорне обавезе), исти је истекао 23.6.2011. године, а тужба је поднесена 28.5.2013. године што значи, након протеча наведеног застарног рока.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита.

Према одредби члана 17. ЗОО учесници у облигационим односима су дужни да изврше своју обавезу и одговорни су за њено испуњење. Опште правило о испуњењу и посљедицама неиспуњења (повјериочево право, а дужникова обавеза) садржано је у члану 262. став 1. ЗОО, по којем је повјерилац у облигационим односима овлаштен да од дужника захтијева испуњење обавезе а дужник је дужан испунити обавезу савјесно у свему како она гласи.

Када једна страна у двостраном уговору не испуни своју доспјелу обавезу, друга страна има право да захтијева испуњење уговора или право на раскид уговора због неиспуњења. У оба случаја страна према којој обавеза није испуњена, овлаштена је да захтијева и накнаду проузроковане штете. Право тужитеља је да у смислу члана 124. ЗОО бира да ли ће тражити раскид уговора и поврат купопродајне цијене или испуњење уговора. Ово из разлога што, када дође до повреде уговора (неиспуњењем или закашњењем у испуњењу), уговор самим тим не престаје (у глави IV ЗОО у поглављу „Престанак обавезе“ садржани су чланови 295. до 393. ЗОО, који не предвиђају повреду уговора и уопште облигације, као начин њиховог престанка). Дакле, усљед повреде уговора „повјериочево право и дужникове обавезе“ и даље постоје као основне, примарне уговорне обавезе, с тим што се јавља и нова (акцесорна) обавеза која се састоји у накнади проузроковане штете тако се не мијења идентитет облигације, него се мијења садржај обавезе.

У смислу наведене одредбе члана 124. ЗОО, за настанак обавезе накнаде штете из основа повреде уговора - названог анекс уговору (о међусобним правима и обавезана) број ... од 11.4.2000. године (даље: предметни уговор), није довољно закашњење у испуњењу, нити неиспуњење уговорне обавезе, већ је потребно одлучити о даљњој судбини уговора: испуњење или раскид уговора, што је у конкретном случају изостало. Ово из разлога што право на накнаду штете није „право по себи“ него право које слиједи из повреде уговора и акцесорног је карактера у односу на примарна повјериочева права и дужникове обавезе које проистичу из уговора, изузев када испуњење обавезе постане немогуће или када дужник одбије да испуни обавезу, у ком случају накнада штете може у потпуности ступити на мјесто уговорне обавезе. С тим у вези, насупрот схватању другостепеног суда (да је основни уговор одавно раскинут, а да анекс том уговору има карактер новог уговора), по оцјени овога суда, замјена обавезе из напријед наведеног уговора од 11.4.2000. године обавезом из анекса уговора основном уговору (који има различит предмет и правни основ), представља испуњење обавезе из ранијег (основног) уговора.

Поред наведеног, и када би се узело да је предметни уговор према одредбама чланова 126. и 127. ЗОО раскинут, по самом закону (тужитељ у ревизији изричито тврди да исти није раскинут), или пак да испуњење уговорне обавезе првотужене - да тужитељу обезбиједи стан уговорене површине 119 м<sup>2</sup>, с обзиром на напријед наведено није могуће, у ком случају накнада штете може у потпуности ступити на мјесто уговорне обавезе, захтјев тужитеља за накнаду штете је неоснован, због застарјелости предметног потраживања, како су правилно судили нижестепени судови.

Потраживање накнаде штете због повреде уговорне обавезе, по ком правном основу тужитељ тражи накнаду штете, застаријева за вријеме одређено за застарјелост те обавезе (члан 376. став 3. ЗОО), што значи да и потраживање по основу плаћене купопродајне цијене стана, застаријева у истом року, одређеном за застарјелост обавезе из уговора јер је настало повредом уговора. Како се овдје ради о потраживању из основа повреде обавезе из анекса уговору о међусобним правима и обавезама од 11.4.2000. године који је закључен 23.6.2001. године, за које ЗОО а ни другим законом није одређен неки други рок застарјелости, оно застаријева у општем року од 10 година (члан 371. ЗОО). Рачунајући овај рок од дана закључења уговора (23.6.2001. године), тужба је поднесена (28.5.2013. године), то јесте, по протеклу тог рока, па је приговор тужених о застарјелости потраживања тужитеља основан.

Према одредби члана 360. став 1. ЗОО застарјелошћу престаје право захтијевати испуњење обавезе и наступа кад истекне последњи дан законом одређеног времена у оквиру којег повјерилац није вршио своје право, ако се онај на коме лежи обавеза испуњења позове на застарјелост. Пошто је приговор застарјелости материјално правне природе, његово истицање од стране тужених води одбијању тужбеног захтјева, како су судили и нижестепени судови.

С обзиром на разлоге садржане у образложењу ове пресуде и на основ предметног потраживања (повреда уговорне обавезе), ревизиони наводи којим се указује да су нижестепени судови погрешно рачунали почетак застарног рока – од дана сазнања за штету и за починиоца, у чему се ревизија углавном исцрпљује, нису од утицаја на исход овога спора.

Остали наводи ревизије нису од значаја за правилност и законитост побијане пресуде.

Према изложеном, побијана пресуда не садржи недостатке на које се указује у ревизији а ни оне на које овај суд пази по службеној дужности (члан 241. ЗПП). Зато је ревизија одбијена као неоснована примјеном одредбе члана 248. истог закона.

Предсједник вијећа  
Дарко Осмић

Тачност отправка овјерава  
Руководилац судске писарнице  
Амила Подрашчић